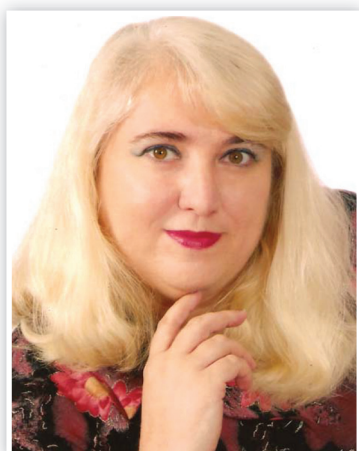

АВТОРСЬКІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ

Галина Анатоліївна Козлова,
заступник директора з навчально-виховної
роботи Світлодарської ЗНЗ I-III ступенів № 11
Дебальцівської міської ради,
Донецької обл.
м. Дебальцево, Україна

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ «ОБДАРОВАНА ДИТИНА»

*Обдарована дитина – це дитина,
що виділяється яскравими, очевидними,
іноді видатними досягненнями
у тому чи іншому виді діяльності*

Концептуальні положення

Актуальним завданням модернізації сучасної системи освіти України є підвищення рівня якості знань учнів. У сучасному світі важливо, щоб освіта давала дітям нові життєві стратегії та компетентність, сприяла мобільності їх соціальної поведінки, тому, що саме це дозволяє особистостям долати кризові ситуації, обирати свій шлях у майбутньому.

На сучасному етапі розвитку освіти пріоритетним визнається особистісно орієнтоване навчання, оскільки його метою є формування цілісної особистості в єдності когнітивних та креативних якостей, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей учнів. Особливо важливим завданням є виявлення, навчання та виховання обдарованих, талановитих дітей.

Мета проекту

Забезпечення підтримки обдарованих дітей, шляхом створення умов для її творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку; задоволення освітніх та національно-культурних запитів обдарованих учнів, їх підготовка до подальшого навчання і самостійного життя.

Завдання проекту

- забезпечення максимально сприятливих умов для роботи вчителів з обдарованими дітьми, розкриття їх творчого потенціалу;
- пошук шляхів поліпшення якості навчання, через впровадження інноваційних педагогічних техно-

логій, що передбачають розвиток творчих здібностей учнів;

- розробка інноваційних видів педагогічної діяльності, спрямування діяльності вчителів на використання нестандартних форм діяльності;
- формування навичок самоосвіти, самоконтролю та самооцінки обдарованих учнів;
- сприяння розвитку професійного самовдосконалення вчителів;
- активізація пізнавально-дослідницької діяльності вчителів, їх творчого потенціалу;
- підготовка пакета методичних документів для роботи з обдарованими учнями;
- розробка інструментарія моніторингу якості роботи з обдарованими учнями;
- допомога у подоланні психологічних стереотипів учителів.

Шляхи реалізації програми

- пошук та вибір обдарованих дітей;
- створення умов для їх розвитку.

Принципи організаційної роботи з обдарованими дітьми

1. Створення середовища, в якому б дитина змогла максимально розкрити таланти та здібності.
2. Створення умов для реалізації особистісних нахилів, повнішого вияву таланту.
3. Оптимістичний прогноз розвитку особистості.
4. Формування продукту творчої діяльності.

Напрями роботи з обдарованими дітьми

1. Навчально-пізнавальний (навчальні заняття, олімпіади, участь у роботі наукового учнівського товариства «Ерудит», науково-практичні конференції учнів, інтерактивні конкурси «Левеня», «Бобреня», «Кенгуру», Інтернет-турніри тощо).
2. Культурно-освітній (КВК, літературні вітальні, години спілкування, створення літературних збірок, вернісажі, участь у шкільних проєктах «Запали своєю зорю», «Знайди себе», конкурси декоративно-прикладного мистецтва тощо).
3. Фізкультурно-оздоровчий (спортивні свята та турніри, зустрічі, змагання, спартакіади, турпоходи, конкурс «Майбутній воїн» тощо).

Очікувані результати

- надання талановитим дітям оптимальних можливостей для розвитку творчих здібностей та одержання різнобічної освіти і високої культури;
- самореалізація особистості у процесі творчої діяльності;
- розвиток пізнавальних інтересів у дітей, ознайомлення їх з науковим вивченням навколишнього світу, збагачення новими враженнями, розвиток спостережень, умінь бачити пізнавальні проблеми;
- ознайомлення з різноманітними сферами виробничої і громадської діяльності людей, з творчою діяльністю людей різних професій;
- створення умов для розвитку загальних і творчих здібностей дітей, винахідництва;

- розвиток інтересів у певній галузі знань, що часто є джерелом професійних, наукових і мистецьких інтересів;
- сприяння інтелектуальному, емоційному та естетичному розвитку учнів, формування вмінь відчувати, розуміти й творити прекрасне;
- створення нестандартної системи діяльності з обдарованими дітьми;
- реалізація компетентісно-орієнтованого та особистісно орієнтованого навчання та виховання;
- використання ефективних педагогічних технологій, інтерактивних методів навчання;
- підвищення рівня педагогічної майстерності вчителів;
- зростання результативності участі учнів у предметних олімпіадах і конкурсах;
- створення творчого мікроклімату в навчальному закладі;
- підвищення іміджу навчального закладу;
- розвиток життєтворчості учнів та вчителів;
- формування життєво-компетентної особистості – випускника Світлодарської ЗНЗ I-III ступенів № 11.

Керівник проєкту – заступник директора з навчально-виховної роботи Світлодарської ЗНЗ № 11 – Галина Анатоліївна Козлова.

Виконавці та учасники проєкту – педагогічний колектив Світлодарської ЗНЗ № 11.

Термін реалізації проєкту – 2010–2015 роки.

Програма діяльності педагогічного колективу з впровадження проєкту.

I. Теоретико–концептуальна діяльність

Завдання	Термін	Хто виконує
1. Опрацювати нормативно-правові документи: Державна Програма роботи з обдарованою молоддю на 2006-2010 роки; Концепція регіональної стратегії підтримки та розвитку дитячої обдарованості на період до 2020 р.; Обласна цільова Програма роботи з обдарованою молоддю на 2008-2012 роки, затверджена рішенням колегії Управління освіти і науки Донецької облдержадміністрації від 17.04. 2008 р., протокол № 3/4; Обласна цільова програма підтримки та розвитку дитячої обдарованості на 2010-2011 роки «Надія Донеччини»; Міська Комплексна програма пошуку, навчання і виховання обдарованих дітей і учнівської молоді м.Дебальцеве «Обдаровані діти» на 2008-2011 роки.	вересень – жовтень 2010 р.	керівник проєкту, практичний психолог, адміністрація, НМР, вчителі
2. Вивчати літературу з цієї проблеми. 3. Підготувати перелік літератури з теми «Робота з обдарованими дітьми». 4. Знайомити з досвідом роботи вчителів з цієї проблеми.	протягом терміну дії проєкту жовтень 2010 р.	керівник проєкту, бібліотекар, НМР
5. Провести засідання на кафедрах з цієї проблеми, з метою оцінки стану роботи вчителів з обдарованими учнями.	протягом терміну дії проєкту квітень кожного поточного року	керівник проєкту, адміністрація, НМР
6. Провести семінар-практикум для членів методичної ради з теми «Шляхи вдосконалення роботи вчителів з обдарованими учнями».	березень 2011 р.	НМР
7. Розглянути на батьківських зборах питання «Психологія обдарованої дитини».	протягом 2010-2011 н.р.	керівник проєкту, НМР

8. Слідкувати за новинами психолого-педагогічної літератури з цього питання та систематизувати її в бібліотеці, практикувати огляд науково-методичної літератури, матеріалів фахових видань про роботу з обдарованими дітьми.	постійно	бібліотекар
---	----------	-------------

II. Діагностико–прогностична діяльність

Завдання	Термін	Хто виконує
1. Провести анкетування вчителів, з метою визначення їхнього ставлення до системи роботи з обдарованими учнями, що існує у ЗНЗ, та з'ясувати проблеми, що виникають у роботі з обдарованими учнями.	листопад 2010 р.	керівник проекту, психолог, НМР
2. Провести анкетування учнів-учасників олімпіад, з метою оцінки роботи вчителів щодо підготовки учнів до предметних олімпіад.	грудень кожного поточного року	-//-
3. Провести тестування вчителів, з метою визначення рівня їх творчого потенціалу, межі допитливості.	березень 2011 р.	-//-
4. Провести психодіагностичний мінімум для батьків за тестами: 1) Чи знаєте ви про здібності вашої дитини? 2) Чи допомагаєте ви своїй дитині стати обдарованою?	вересень-листопад кожного поточного року	заст.директора з НВР, психолог
5. Спостереження за процесом адаптації учнів під час переходу з початкової ланки до основної.	квітень кожного поточного року	НМР, психолог
6. Діагностика шкільної мотивації, з метою визначення рівня мотивації учнів до навчання.	листопад кожного поточного року	НМР, психолог
7. Тестування учнів 5-х та 10-х класів «Самостійне сприйняття предметів».	вересень кожного поточного року	кл.керівники
8. Діагностика самооцінювання «Піраміда успіху».	жовтень кожного поточного року	кл.керівники
9. Діагностика оцінювання класних керівників 5-х та 10-х класів за методикою «Сходинки».	січень кожного поточного року	Кл.керівники,
10. Провести анкетування учнів «Що мені вдається найкраще?».	кожного навчального року	психолог
11. Організувати спостереження та психодіагностичні дослідження, що дозволяють оцінити соціальний розвиток дитини, її творчі здібності, інтелект (тести Горренса «Штур», тести інтелекту Векслера, Айзенка, Хаона і Кафа).		психолог

III. Організаційна діяльність

Завдання	Термін	Хто виконує
1. Створити банк даних про здібних, обдарованих, талановитих дітей.	вересень, щорічно	психолог
2. Розробити творчі завдання за предметами для пошуку обдарованих дітей.	вересень, щорічно	НМР
3. Розробити пам'ятки: 1) поради батькам для роботи з обдарованими учнями; 2) поради батькам, які бажають розвивати здібності своїх дітей.	протягом року	психолог, НМР
4. Розробити рекомендації для батьків з розвитку у дітей творчих здібностей.	протягом року	психолог, НМР
5. Розробити рекомендації для вчителів з розвитку у дітей креативних, інтелектуальних здібностей.	протягом року	психолог, НМР
6. Розробити рекомендації для учнів з розвитку їх творчого та інтелектуального потенціалу.	протягом року	психолог, НМР

7. Скласти таблиці порівняльних досягнень учнів з попередніми роками.	травень, щорічно	психолог, НМР
8. Скласти карти особистісного зростання педагогів.	березень, щорічно	заст.директора з НВР, НМР

IV. Практична діяльність

1	2	3
<p>1. Створити на базі методичного кабінету школи методичний кейс з проблемами «Вдосконалення роботи з обдарованими учнями» з матеріалами:</p> <p>а) список літератури з теми;</p> <p>б) презентація творчих і методичних матеріалів учителів;</p> <p>в) відбірка програм для роботи з обдарованими учнями.</p> <p>2. Створити координаційну раду вчителів для роботи з обдарованими учнями у межах діяльності НОУ «Ерудит».</p> <p>3. Організувати роботу НОУ «Ерудит».</p> <p>4. Провести науково–практичну конференцію учнів «Чи вміємо ми навчатися?». Видати альманах робіт учасників конференції.</p> <p>5. Провести інструментовано–методичні засідання предметних кафедр з теми: «Методична переорієнтація процесу навчання з інформативної форми на розвиток творчої особистості».</p> <p>6. Проводити тематичні консультації «Роль батьків у виявленні обдарувань учнів», «Роль сім'ї в інтелектуальному розвитку учнів».</p> <p>7. Провести методичну оперативку «Шляхи виявлення обдарованих дітей». Оформлення буклета.</p> <p>8. Проводити індивідуальні методичні консультації для вчителів «Пристосування індивідуальної методики до навчальних можливостей учнів», «Роль інноваційних методик в розвитку творчої особистості». Оформлення рекомендацій.</p> <p>9. Провести методичну нараду «Нетрадиційні прийоми розвитку здібних учнів на навчальних заняттях: гуманітарного циклу; природничого циклу; фізико–математичного циклу; суспільствознавчого циклу; технічної та обслуговуючої праці та фізичної культури».</p> <p>10. Проводити щорічний фестиваль педагогічної майстерності «Вдосконалення роботи вчителя-предметника з розвитку творчих здібностей учнів»</p> <p>11. Проводити виставки творчих робіт учнів.</p> <p>12. Провести НПК учнів творчих проектів та презентацій.</p> <p>13. Провести щорічний конкурс «Кращий учень року».</p> <p>14. Організувати проведення конкурсу «Запали свою зорю».</p> <p>15. Провести інтелектуальний марафон, з метою спостереження за динамікою інтелектуального розвитку учнів.</p> <p>16. Провести тренінг для вчителів «Секрети успіху».</p>	<p>травень 2011 р. (з постійним поповненням матеріалів)</p> <p>вересень кожного поточного року вересень кожного поточного року березень 2011р.</p> <p>вересень 2010 р.</p> <p>за потребою</p> <p>жовтень 2010 р.</p> <p>за потребою</p> <p>лютий</p> <p>2011 р. 2012 р. 2013 р. 2014 р. 2015 р.</p> <p>протягом року (щорічно) протягом року (щорічно) лютий кожного року</p> <p>щорічно щорічно</p> <p>щорічно грудень 2010 р.</p>	<p>керівник проекту, психолог, НМС керівник проекту</p> <p>координаційна нарада заступник директора з НВР, НМС НМС</p> <p>кл.керівники, психолог</p> <p>керівник проекту</p> <p>заступник директора з НВР</p> <p>НМС</p> <p>заступник директора з НВР адміністрація НМС адміністрація</p> <p>заступник директора з ВР</p> <p>керівник проекту психолог</p>

V. Підсумкова діяльність

Завдання	Термін	Хто виконує
1. Провести презентацію роботи вчителів з метою обміну досвідом.	протягом 2014-2015 н.р. квітень 2015 р.	НМР
2. Підвести підсумки роботи над проектом: а) аналіз роботи над проектом; б) моніторинг якості навчання учнів.	травень 2015 р.	керівник проекту НМР
3. Провести святковий КВК для учнів «Розумники і розумниці»	травень 2015 р.	педагог-організатор
4. Підвести підсумки експериментальної діяльності і внести корективи у подальшу роботу.	2014-2015 н.р.	керівник проекту НМР
5. Створити-методичний супровід для роботи з обдарованими дітьми за результатами впровадження проекту.	2014-2015 н.р.	керівник проекту НМР
6. Підготувати документальне оформлення результатів проекту.	2014-2015 н.р.	керівник проекту НМР
7. Розробити рекомендації з урахуванням аналітичних даних.	2014-2015 н.р.	психолог
8. Визначення перспектив і проблем для подальшої роботи у наступний час.	червень 2015 р.	керівник проекту НМР

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

Анкета з визначення здібностей учнів (за методикою американських учених Хаана і Кафа)

Інтелектуальні здібності

1. Учень засвоює нові знання швидко й легко все сприймає.
2. Має почуття здорового глузду й використовує знання в практичних повсякденних ситуаціях.
3. Добре міркує, не плутається в думках. Добре сприймає зв'язок між подіями, між причиною і наслідком.
4. Швидко запам'ятовує прочитане або почуте, не витрачає багато часу на повторення того, що необхідно запам'ятати.
5. Знає багато про такі події, про які однолітки і не здогадуються.
6. Має великий запас слів, легко користується новими словами, вільно висловлюється.
7. Любить читати книжки, які не читають однолітки.
8. Розв'язує розумові задачі, що потребують зусиль.
9. Ставить багато питань.
10. Випереджає однолітків у навчанні.
11. Оригінально мислить і пропонує нестандартні, неординарні відповіді, розв'язки.
12. Спостережливий, добре сприймає інформацію, швидко реагує на нове.

Художні здібності

1. У своїх малюнках зображує різноманітні типи предметів, ситуації, людей.
2. Серйозно ставиться до творів мистецтва, замислюється і зосереджується, коли чує нову музику, бачить гарну картину.
3. Оригінальний у виборі сюжету, складає незвичайні композиції (з квітів, малюнків, марок тощо).

4. Завжди готовий використати будь-який новий матеріал для виготовлення іграшок, картин, малюнків тощо.

5. У вільний час багато малює, ліпить, створює композиції, що мають художнє значення (наприклад, прикраси для дому).

6. Використовує малюнок або ліплення, щоб висловити свої почуття і настрої.

7. Цікавиться творами мистецтва, створеними іншими людьми.

8. Любить працювати з пластиліном, глиною, клеєм, щоб відтворювати речі в трьох вимірах.

Музичний талант

1. Добре відчуває ритм і мелодію, завжди прислухається до них.

2. Добре співає.

3. У гру на інструменті, у пісню чи танець вкладає багато енергії та почуттів.

4. Любить музичні записи, прагне відвідувати концерти або заклади, де можна послухати музику.

5. Любить співати разом з іншими, щоб виходило злагоджено й добре.

6. У співі або музиці виявляє власні почуття й стан.

7. Створює оригінальні власні мелодії.

8. Добре грає на якомусь інструменті.

Здібності до занять науковою працею

1. Висловлює думки ясно й чітко.

2. Читає книги, наукову літературу з випередженням своїх однолітків.

3. Виявляє більші, ніж звичайні діти, здібності при зміні абстрактних понять і встановленні узагальнень.

4. Має добру моторну координацію, особливо між зоровим та слуховим сприйняттям (добре фіксує те, що бачить, і чітко записує те, що чує).

5. Після занять любить читати науково-популярні книги та журнали.

6. Не впадає у відчай, коли його задуми та проекти не підтримують учитель або батьки.
7. Намагається зрозуміти причини і сенс подій.
8. Проводить багато часу над створенням проектів, конструюванням.
9. Любить обговорювати наукові події, часто задумується над цим.

Літературна обдарованість

1. Може вільно побудувати розповідь, починаючи від зав'язки сюжету й закінчуючи розв'язанням конфлікту.
2. Придумує щось нове й незвичайне, коли розповідає про будь-що знайомим.
3. Розповідаючи, виділяє головне, характерне.
4. Розповідаючи про щось, уміє дотримуватися одного сюжету, не втрачає головної думки.
5. Любить писати оповідання та вірші.
6. Своїх героїв в оповіданнях зображує майстерно, передає почуття, настрої, характер.
7. Вибирає для своїх оповідань слова, які добре передають емоції та почуття.

Артистичний талант

1. Легко входить у роль іншої людини, персонажа тощо.
2. Цікавиться акторською грою.
3. Виразно змінює тональність голосу, коли зображує героїв.
4. Розуміє та може передати конфлікти і ситуації, розіграти будь-яку драматичну сценку.
5. Передає почуття через міміку, жести, рухи.
6. Прагне викликати емоційну реакцію в інших людей, коли про що-небудь у захваті розповідає.
7. Дуже легко драматизує, передає почуття, емоційні переживання.

Технічні здібності

1. Добре вміє майструвати, займатися різними ремеслами.
2. Користується механізмами, машинами.
3. У світ його уподобань входить конструювання машин, приладів, моделей.
4. Може читати нескладні креслення приладів і механізмів, використовувати старі деталі для створення нових виробів, іграшок, приладів.
5. Визначає причини несправності приладів.
6. Любить робити креслення механізмів.
7. Читає журнали та статті про створення нових машин, приладів, механізмів.

Здібності до спорту

1. Енергійний, потребує якомога більше фізичних рухів, щоб бути щасливим.
2. Любить брати участь у спортивних іграх і змаганнях.
3. Постійно досягає успіхів у якому-небудь виді спортивної гри.
4. Бігає швидше за інших.
5. Сильно розвинена координація рухів.
6. Любить ходити у походи, займатися на спортивних майданчиках.
7. Вільний час проводить у рухливих іграх.

Анкета-тест

для визначення творчого потенціалу вчителя

Необхідне підкреслити.

1. Чи вважаєте ви, що певні ваші ідеї значно поліпшують навчально-виховний процес?
Так; ні; за сприятливих умов; деякою мірою.
2. Якщо якась ідея вас захоплює, то ви думаєте про неї:
незалежно від умов її втілення; домагаєтесь її втілення.
3. Коли ви захищали якусь ідею, то:
можете відмовитися від неї; аргументи опонентів для вас переконливі; залишаєтесь при своїй думці, які б аргументи не вислухали; зміните свою думку й прислухаетесь до думки опонентів.
4. Хто, на вашу думку, у колективі справді володіє творчими здібностями в педагогічній діяльності?
5. Як ви оцінюєте себе з позиції педагогічної творчості?
(Рівні: високий, середній, низький)
6. Які необхідні умови, на вашу думку, для творчої діяльності вчителя можна створити в школі?
7. Скільки, на вашу думку, творчих учнів у класах, де ви працюєте (конкретно по кожному)?
8. Чи вірите ви у свої творчі здібності? Якщо так, то як ви плануєте їх реалізувати найближчим часом?

Анкета

«Діагностика шкільної мотивації»

Необхідне підкреслити.

1. Тобі подобається у школі?
Так; ні; не дуже.
2. Уранці ти завжди з радістю йдеш до школи чи часто бажаєш залишитися вдома?
Іду з радістю; буває по-різному; бажаю залишитися вдома.
3. Якби вчитель сказав, що завтра йти до школи не обов'язково, ти пішов чи залишився би вдома?
Пішов би до школи; не знаю; залишився б удома.
4. Тобі подобається, коли відмінюють які-небудь уроки?
Не подобається; буває по-різному; подобається.
5. Ти б хотів, щоб не задавали ніяких домашніх завдань?
Не хотів би; не знаю; хотів би.
6. Ти хотів би, щоб у школі залишилися одні перерви?
Ні; не знаю; хотів би.
7. Ти часто розповідаєш про школу своїм родичам і друзям?
Часто; інколи; не розповідаю.
8. Бажав би ти мати іншого, не такого суворого вчителя?
Мені подобається наш учитель; точно не знаю; бажав би.
9. У тебе в класі багато друзів?
Багато; мало; немає друзів.

10. Тобі подобаються твої однокласники?
Подобаються; не дуже; не подобаються.

Обробка результатів. За кожну відповідь, що стоїть в анкеті на першому місці, дається 3 бали, на другому – 1 бал, на останньому – 0 балів. Максимальна оцінка – 30 балів.

25 – 30 балів – сформоване ставлення до себе, як до школяра, висока навчальна активність.

20 – 24 бали – ставлення до себе, як до школяра практично сформоване.

15 – 19 балів – позитивне ставлення до школи, але школа приваблює більше позашкільними справами.

10 – 14 балів – ставлення до себе, як до учня, не сформоване.

Менше 10 балів – ставлення до школи негативне.

Тест

на визначення сформованості загальних творчих здібностей

Уважно прочитайте пункти і проти кожного з них поставте «так», якщо твердження збігається з вашою думкою про себе або «ні», якщо не збігається.

1. Як правило, я легко пристосовуюсь до людей, ідей чи умов.
2. Мені подобається розв'язувати типові, стандартні завдання.
3. Я, здається, з більшою охотою створювала б чи конструювала б нове, ніж поліпшувала б, удосконалювала б старе.
4. Зазвичай, я обачлива, коли маю справу з колективом.
5. Здебільшого, я дію самостійно, без допомоги і підказок друзів та старших.
6. Ніколи не намагаюся змінити стосунки між собою та моїми товаришами.
7. Часто-густо, я утримуюся від висування ідей, позицій, хоча й маю їх.
8. Мені щастить знайти нестандартне, оригінальне розв'язання завдання.
9. Мені подобається, коли відбувається різка зміна різних видів діяльності.
10. Мені притаманне прагнення реалізувати одночасно кілька ідей, розв'язувати кілька проблем.
11. Я частенько сам вступаю у суперечку з колегами.
12. Зазвичай, я легко погоджуюся з іншими й підкоряюся колективній думці.
13. У мене часто виникають оригінальні ідеї.
14. Мені подобається виконувати роботи за розробленим планом, схемою, інструкцією.
15. Я завжди охоче поширюю, пропагую нові ідеї.
16. Я вважаю за краще виконувати роботу по-новому, хоча й знаю, що товариші можуть мене не розуміти.
17. Як правило, я працюю без істотних змін, відхилень від рекомендацій, які мені надають методики.
18. Мені часто доводиться виправдовувати свої дії інструкціями, правилами, рекомендаціями.

19. Мені подобається виконувати завдання досконалішого характеру.

20. Я завжди відстоюю свою думку, якщо в ході дискусії не виявляю серйозних недоліків.

За кожну відповідь «ТАК» на запитання 1, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 19, 20 і відповідь «НІ» на запитання 2, 4, 6, 7, 12, 14, 17, 18 виставляють 2 бали.

Якщо набрано: *31 – 40 балів* – високий рівень творчих здібностей; *16 – 30 балів* – середній; *1 – 15 балів* – низький.

Правила проведення анкетування

1. Уважно прочитайте кожне питання.
2. Обведіть кружечком слово «так», якщо ви погоджуєтесь з тим, що написано.
3. Обведіть кружечком слово «ні», якщо ви не погоджуєтесь з тим, що написано.
4. Якщо у вас інший(-і) варіант(и), конкретно вкажіть його (їх).

Анкета для учителів

Мета: визначення ставлення вчителів до системи роботи з обдарованими учнями, яка існує у школі.

Анкета вчителя _____
(предмет, П. І. Б.)

1. Які форми роботи ви використовуєте при підготовці учнів до участі в олімпіаді?
 - а) проводжу традиційні індивідуальні заняття;
 - б) використовую нестандартні форми роботи (трєнінги, диспути, турніри тощо);
 - в) залучаю учнів до проведення занять;
 - г) інше – вкажіть.
2. Ви працюєте за:
 - а) індивідуальним планом;
 - б) програмою;
 - в) на кожне заняття підбираєте тему, завдання;
 - г) інше – вкажіть.
3. Чи вважаєте ви, що учнів треба готувати до участі в олімпіаді, використовуючи міжпредметні зв'язки?
 - а) так;
 - б) ні.
4. Учнів повинні готувати до участі в олімпіаді кілька вчителів різних предметів:
 - а) так;
 - б) ні.
5. Учнів повинні готувати до участі в олімпіаді кілька вчителів одного предмета:
 - а) так;
 - б) ні.
6. Чи доречно при підготовці учнів використовувати інтерактивні форми роботи?
 - а) так;
 - б) ні.
7. Чи згодні ви, що підготовка учнів (різного віку) однієї групи дає більше результативності?
 - а) так;
 - б) ні.
8. Що на вашу думку необхідно вчителю для проведення занять з обдарованими учнями?
 - а) скласти програму;
 - б) скласти план роботи на рік;
 - в) підібрати додатковий матеріал;
 - г) інше – вкажіть.
9. У вас є досвід роботи з обдарованими дітьми?

- а) так; б) ні.
10. Ви можете їм поділитися?
а) так; б) ні.
11. У гімназії формується творча група вчителів, з метою розробки нестандартної системи роботи з учнями:
а) це дуже необхідно;
б) не бачу у цьому потреби;
в) увійду до її складу.
- Мета:* визначення ставлення учнів до системи роботи вчителів щодо підготовки гімназистів до олімпіади.

Анкета для учнів

- Учень _____, клас _____
- Чи подобається вам брати участь у предметних олімпіадах?
а) так; б) ні.
 - Чи все вас влаштовує в підготовці до олімпіади?
а) так; б) ні.
 - Чи бажаєте ви, щоб до олімпіади вас готувало кілька вчителів одного предмета?
а) так; б) ні.
 - Чи бажаєте ви, щоб до олімпіади вас готувало кілька вчителів різних предметів?
а) так; б) ні.
 - Чи потрібні вам знання з суміжних предметів при підготовці до олімпіади з певного предмета?
а) так; б) ні.
 - Чи потрібно при підготовці до олімпіади використовувати нестандартні форми роботи (ігри, семінари-практикуми, конкурси)?
а) так; б) ні.
 - Чи згодні ви з тим, що робота в групі (учні різних класів) дасть позитивний результат при підготовці до участі в предметній олімпіаді?
а) так; б) ні.

8. Що на вашу думку потрібно для якісної підготовки до олімпіади?
а) програма;
б) план роботи на рік;
в) працювати за окремими темами;
г) інше – вкажіть.
9. Скільки часу вам потрібно для ефективної підготовки до участі у предметній олімпіаді?
а) місяць;
б) кілька місяців;
в) займатись постійно протягом місяця.

Додатки

Для успішної роботи з обдарованими дітьми *вчителів НЕОБХІДНО:*

- Використовувати у своїй діяльності систему пошуку обдарованих і талановитих дітей.
- Виявляти здібності учнів за такими параметрами: характеристика уваги; особливості мислення; характеристика пам'яті; особливості темпераменту з урахуванням їх в організації навчальної діяльності.
- Внести зміни до позаурочних і тематичних планів, де передбачалась би цілеспрямована робота з кожною обдарованою дитиною.
- Використовуючи на навчальних заняттях мотиваційні установки, що орієнтують учнів на навчання «ХОЧУ ВСЕ ЗНАТИ», попри «НЕХАЙ МЕНЕ НАВЧАЮТЬ».
- Практикувати на навчальних заняттях самостійні творчі завдання, роботи пошукового характеру.
- Поєднати навчальні знання з науковим пізнанням: науковим пошуком істини, експериментуванням, спостереженням у природі, синтезом і аналізом природних явищ.

Для формування творчого потенціалу учня, вчитель сам має бути неординарною творчою особистістю (див. схему 1).

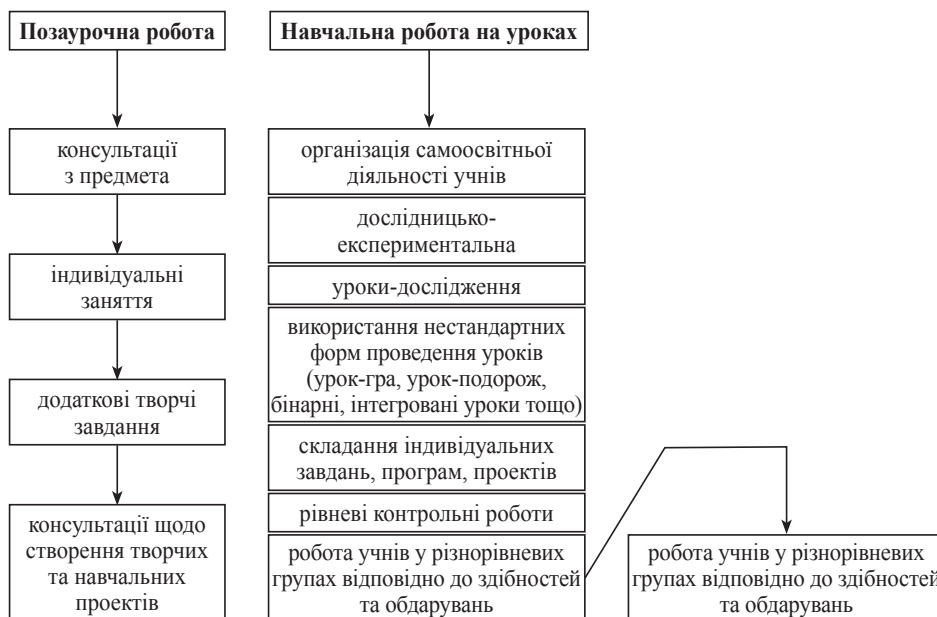

Схема 1. Система роботи вчителя з розвитку творчої особистості

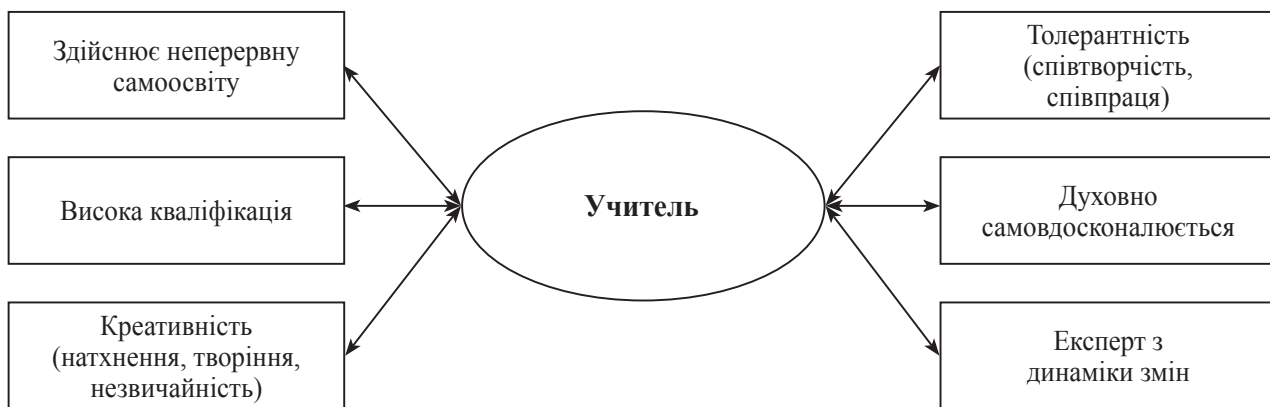

Схема 2. Модель інноваційного потенціалу учня

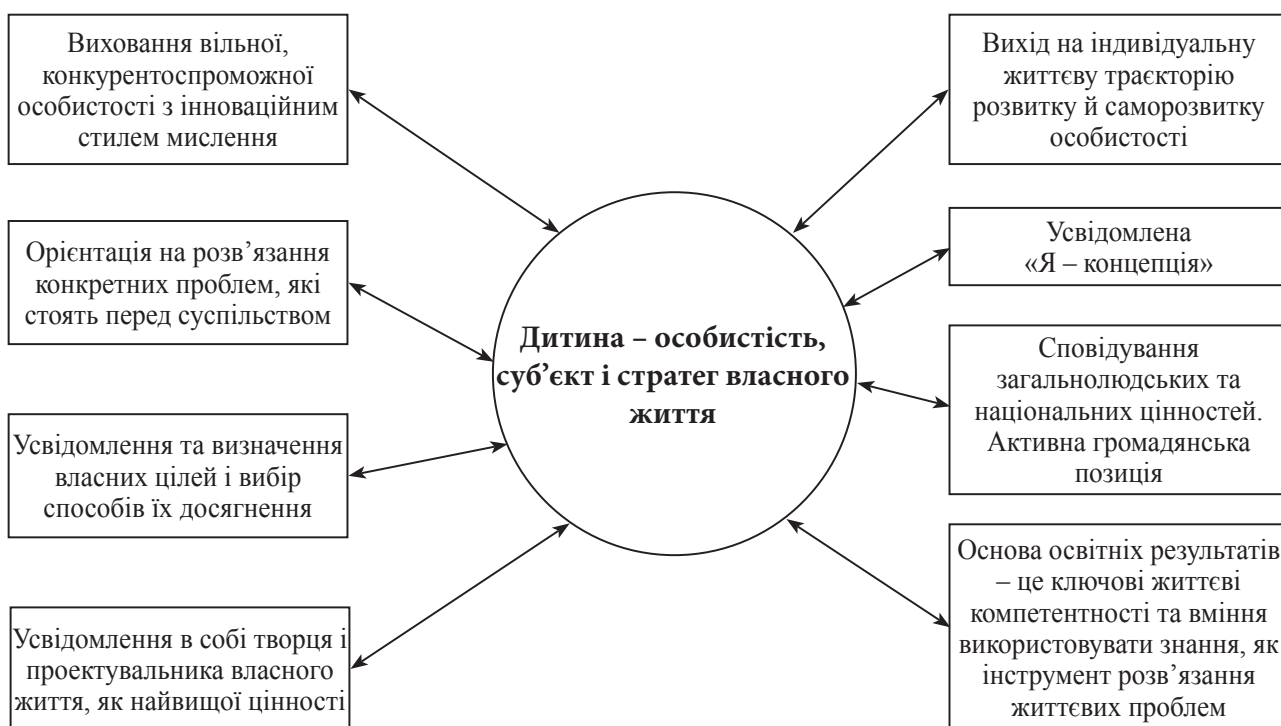
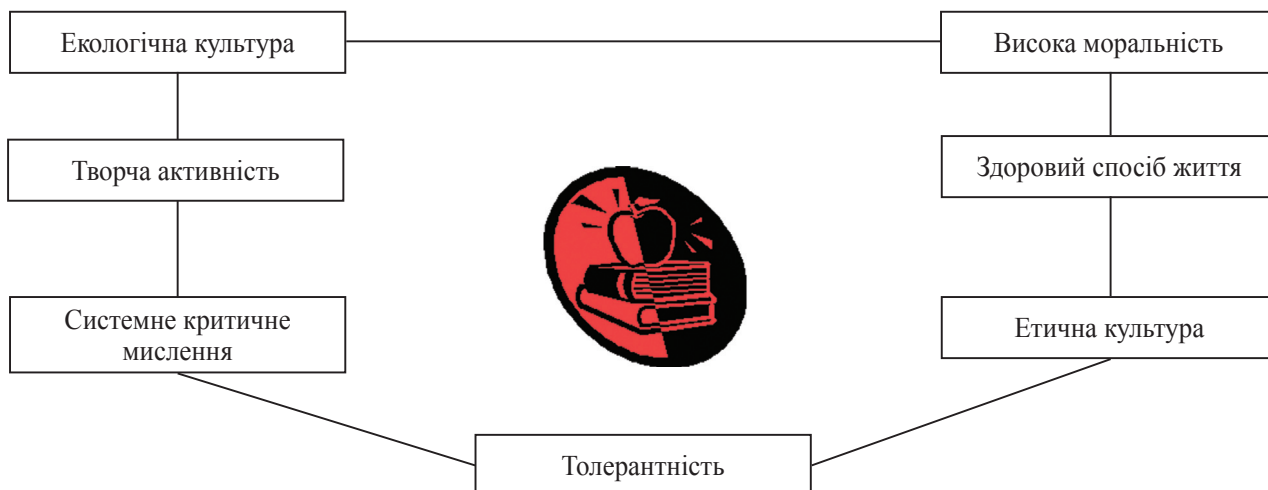

Схема 3. Очікувані результати. Модель життєтворчої компетентної особистості учня

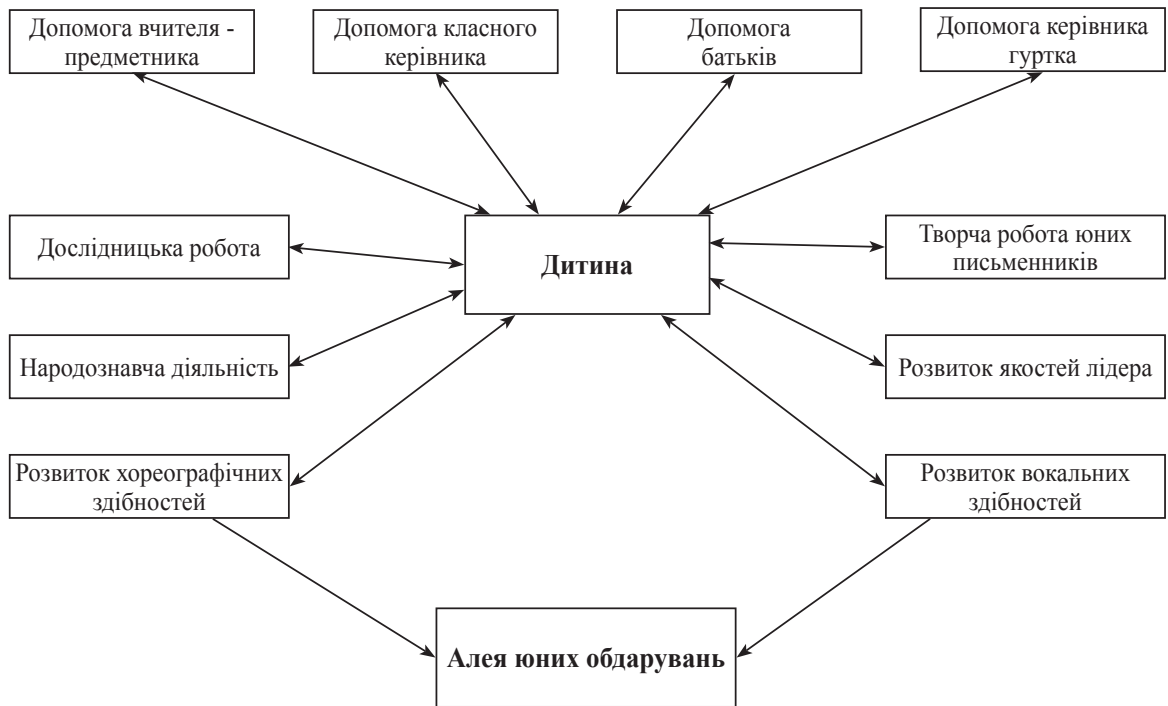

Схема 4. Життєво-компетентна особистість – учень Світлодарської загальноосвітньої ЗНЗ

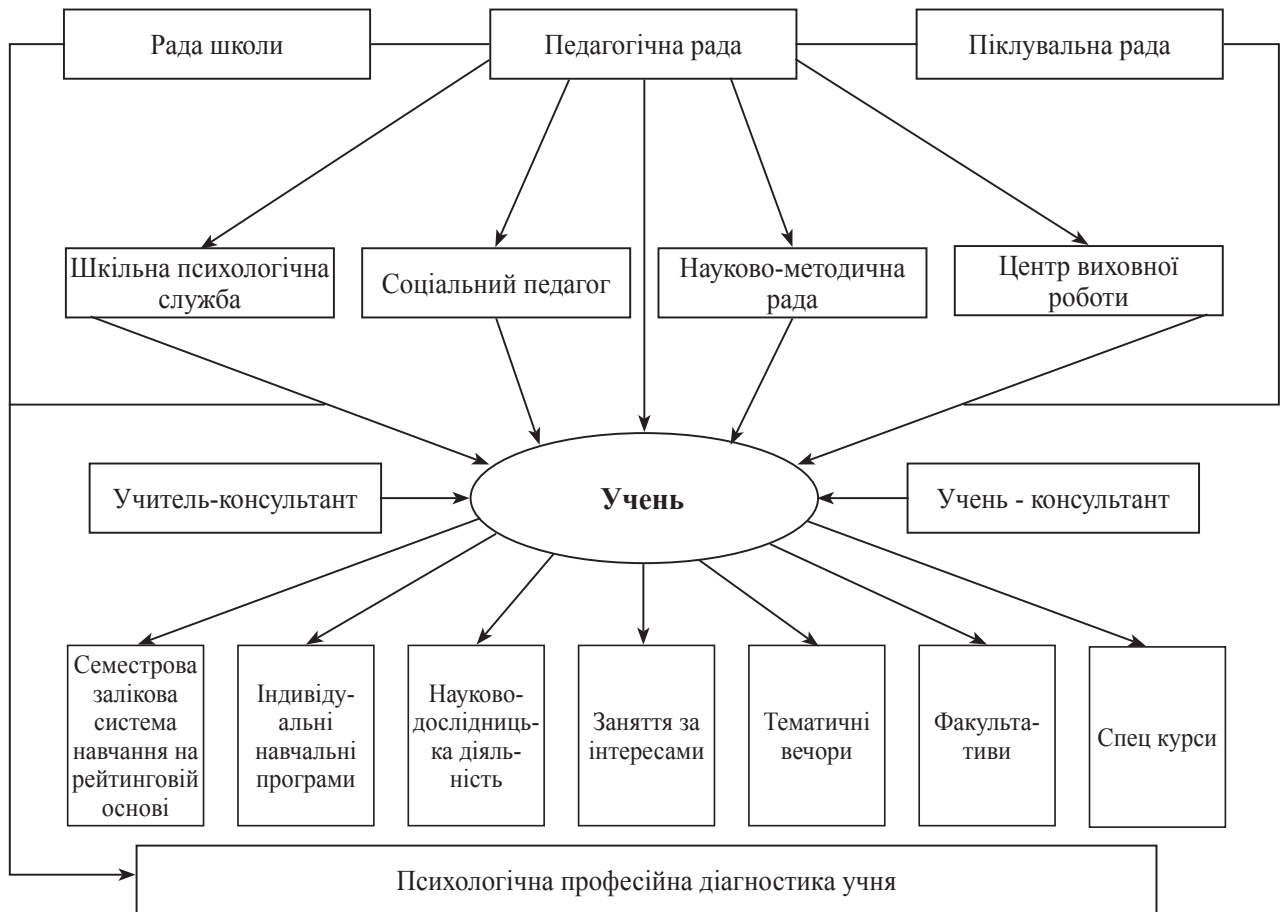

Схема 5. Забезпечення розвитку учня (початок схеми)

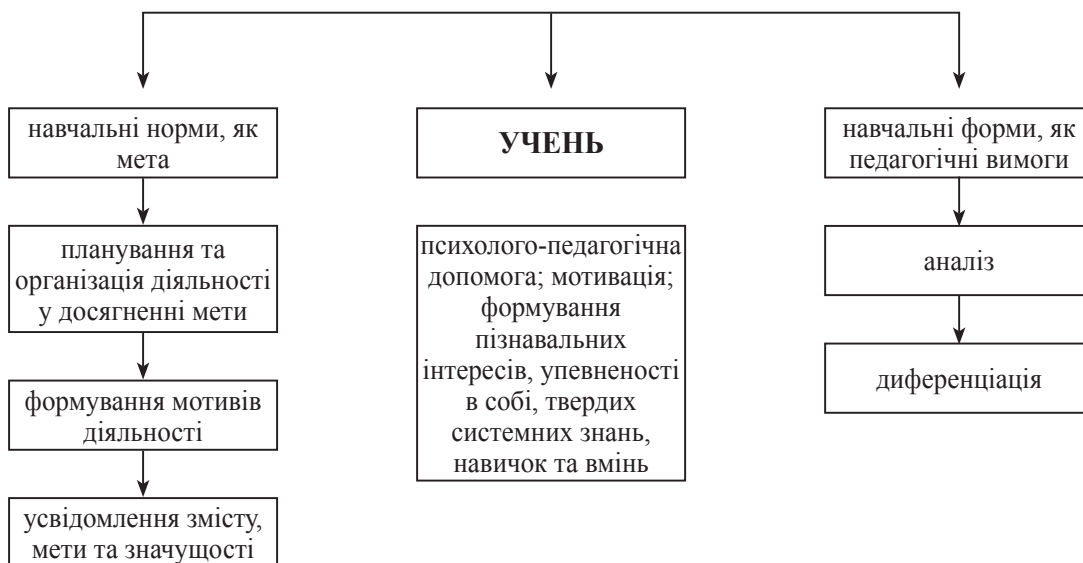

Схема 5. Забезпечення розвитку учня (кінець схеми)

Пропонуємо деякі матеріали щодо обдарованих учителів та учнів. (додатки А-Е).

Додаток А

Обдарований учитель – обдарований учень

Характеристики вчителя, який працює з обдарованими дітьми	Характеристики обдарованих дітей
Захопленість своїм предметом	Допитливість
Здатність до експериментальної, наукової і творчої діяльності	Наполегливість у пошуку відповідей
Професійна грамотність	Добра пам'ять
Провідник передових педагогічних технологій	Вміння ставити глибокі запитання
Широка інтелектуальність	Схильність до роздумів
Прагнення до саморозвитку і самоактивації	Яскрава пізнавальна активність
Творчий стиль діяльності	Креативність мислення
Віра у власні сили і самоствердження	Висока здатність до концентрації уваги
Індивідуальність	Високий рівень уяви і фантазії
Енергійність	Прагнення до успіху

Додаток Б

Додаток В

«Допоможи»

10 заповідей успішного розвитку творчих здібностей обдарованих дітей

1. Навантажуй провідну здатність конкретної дитини.
2. Подаруй учням радість і насолоду від процесу пізнання.
3. Формуй особистий «сценарій переможця».
4. Навчи діяти в ситуації підвищеної складності.
5. Заохочуй оригінальні і нестандартні відповіді.
6. «Зарази» учня інтересом до творчої діяльності та потребою в ній.
7. Учи тільки через діяльність.
8. Сміливо експериментуй.
9. Формуй позитивну «Я – концепцію» (успішний вчитель – успішний учень).
10. Шукай, знаходь, твори.

«Не зашкодь»

Система правил «сім НЕ» - 7 дій учителя, які не сприяють розвитку творчих здібностей обдарованих дітей

1. Навчання обдарованих дітей – не ремесло, а творчість.
2. Навчання – не повинність.
3. Учи не зубрити, а думати самостійно.
4. Учи враховувати не тільки сильні, а й слабкі сторони.
5. Нестандартна відповідь – не помилка.
6. Не повчання, а творчий пошук.
7. Не допускай перевантажень учнів, ускладнюючи програму.

Додаток Г**Програма роботи вчителя з обдарованими дітьми**

1. Виявити обдарованих дітей.
2. Спланувати роботу з обдарованими дітьми.
3. Розробити індивідуальну програму для кожної дитини.
4. Вибрати оптимальний час для занять.
5. Розробити пакети творчих завдань.
6. Вивчити психологічні особливості й методичні прийоми роботи з обдарованими дітьми.
7. Створити творчу лабораторію вчителя.
8. Систематично й цілеспрямовано готувати учнів до участі в олімпіадах.
9. Визначити тему науково-практичної роботи (МАН).
10. Організувати співпрацю учнів з викладачами ПДГУ, МДГУ, працівниками краєзнавчого музею.

Додаток Д**Поради батькам для роботи з обдарованими дітьми**

1. Дитина – це не експериментальний майданчик для психолого-методичних новацій та апробацій, це не іграшка і не втіха, не «помічник» на старість.
2. Даруйте дитині батьківську любов, повагу, створіть умови для розвитку, дайте можливість їй жити власним життям. Не задовольняйте власні емоції за рахунок дітей.
3. Допомагайте, але не заважайте їй самій робити свій вибір.
4. Виховуйте дитину, як рівну собі, тоді вона буде відстоювати власну думку, поважати інших, буде вільною, талановитою особистістю.
5. Спілкуйтеся частіше з дітьми, намагайтеся бути в курсі їх справ, підтримуйте їх у будь-якій ситуації, пояснюйте існування різних точок зору.
6. Підтримуйте родинні стосунки, влаштовуйте сімейні свята, ігри.
7. Виховуйте дитину в гармонії з природою.
8. Дайте можливість дитині спробувати себе в різних напрямках творчої діяльності, не дозволяйте кидати розпочату справу, доки не отримаєте перших результатів, щоб зробити певні висновки.
9. Спонукайте до праці, примушуйте виконувати певну роботу, навіть інколи за рахунок свого часу.
10. Радійте успіхам ваших дітей.
11. Виражайте свою любов до дітей так, щоб вони її відчули.
12. Пам'ятайте, що любов – це і турбота про інших.
13. Пам'ятайте, що проблеми дитини – це проблеми батьків і починати щось змінювати треба спочатку з себе.

Додаток Е**Поради батькам, які бажають розвивати здібності своїх дітей**

1. Не стримуйте розкриття потенційних можливостей психіки.

2. Уникайте однобокості у навчанні та вихованні.
3. Не позбавляйте дитину ігор, забав, казок, створюйте умови для виходу дитячої енергії, рухомості, емоційності.
4. Допомагайте дитині в задоволенні основних людських потреб (почуття безпеки, кохання, поваги до себе та оточуючих), оскільки людина, енергія якої прихована загальними проблемами, найменш спроможна досягти висот самовираження.
5. Залишайте дитину на самоті і дозволяйте займатися своїми справами. Пам'ятайте: якщо ви хочете своїй дитині добра, навчіть її обходитися без вас.
6. Підтримуйте здібності дитини до творчості й проявляйте співчуття до невдач. Уникайте незадовільної оцінки творчих спроб дитини.
7. Будьте терплячими до ідей, поважайте допитливість, питання дитини. Відповідайте на всі запитання, навіть якщо вони, на ваш погляд, виходять за межі дозволеного.
8. Навчати слід не тому, що може сама дитина, а тому, що вона опановує за допомогою дорослого.

Вимоги до вчителя, який працює з обдарованими дітьми

1. Глибоке знання свого предмета та вільне володіння ним.
2. Уміння найефективнішими методами передати знання учням, враховуючи рівень їх інтелектуального розвитку.
3. Уміння сформувати позитивні якості загальнолюдської моралі у своїх учнів, не поранивши їх душ.
4. Уміння бачити в кожній дитині неповторну особистість і вміння передбачати результати своєї праці.
5. Уміння враховувати суб'єктивні та об'єктивні закономірності і випадкові фактори.
6. Постійно шукати нові форми і методи роботи, впроваджуючи нові ідеї, технології у навчально-виховний процес.
7. Сприймати дитину такою, якою вона є.
8. Виявляти у вихованців такі якості, як об'єктивність, зацікавленість, відвертість у судженнях, емпатію.
9. У спілкуванні з учнями зберігати конфіденційність, дотримуватися у ставленні до них принципів свободи вибору, добровільності у наданні допомоги.
10. Педагог повинен досконало володіти методами, прийомами та формами проведення педагогічних спостережень, діагностики, бесід, індивідуальних і групових занять, консультацій.
11. Повинен уміти організовувати рефлексію, моделювання, прогнозування та планування життя і діяльності учнів.

Словник термінів

Геніальність – найвищий ступінь розвитку обдарованості людини в багатьох галузях діяльності, яка може випереджати досвід людства на кілька поколінь і, тому, часто визначається лише нащадками генія.

Задатки – успадковані анатомо-фізіологічні властивості людини, які є необхідною умовою для розвитку її здібностей та обдарувань.

Здібності – індивідуальні особливості, що дають змогу за сприятливих умов успішно оволодіти певною діяльністю, розв'язувати певні завдання.

Здібності загальні – це здібності до широкого змісту людської діяльності, здібності всебічні, гармонійні тощо.

Здібності спеціальні – це здібності до певних знань, їх рівнів і форм реалізації людської діяльності.

Інтелект – здібність мислення, раціонального пізнання, розум.

Нахили – це здібності, які підкріплені інтересом до певних видів діяльності.

Обдарованість – специфічне поєднання здібностей високого рівня, а також інтересів, потреб, що дає можливість виконувати певну діяльність на якісно високому рівні, відмінному від умовного «середнього рівня».

Обдарована дитина – це особистість, яка має вищий рівень здібностей, ніж її однолітки.

Обдарованість дитини – це здібність, яка в структурі особистості дитини більш розвинена, хоча може не перевищувати здібностей однолітків; в останньому випадку виникає парадокс існування обдарованості «необдарованої» дитини.

Творча обдарованість – індивідуальний творчий, мотиваційний і соціальний потенціал, що дає змогу отримати високі результати в одній (або більше) з таких сфер: інтелект, творчість, соціальна компетентність, художні, психологічні та біологічні можливості.

Талант – система якостей, особливостей, яка дає змогу особистості досягти видатних успіхів в оригінальному здійсненні творчої діяльності.

Використані літературні джерела

1. Державна Програма роботи з обдарованою молоддю на 2006–2015 роки.

2. Концепція регіональної стратегії підтримки та розвитку дитячої обдарованості на період до 2015 року.

3. Обласна цільова програма роботи з обдарованою молоддю на 2008-1020 роки, затверджена рішенням колегії Управління освіти і науки Донецької облдержадміністрації від 17.04.2008 року, протокол 3/4.

4. Обласна цільова програма підтримки та розвитку дитячої обдарованості на 2008-2011 роки «Надія Донеччини».

5. Міська комплексна програма пошуку, навчання і виховання обдарованих дітей і учнівської молоді м. Дебальцеве «Обдаровані діти» на 2008-2011 роки.

6. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості. – К., Шкільний світ, 2009.

7. Голубенко М. Здібності. Обдарованість. Таланти. Система роботи з обдарованими дітьми. – К., Шкільний світ, 2009.

8. Федорова Т. Міні-проект «Обдарованість» // Управління школою. – 2009. – № 36. – С. 21–24.

9. Фоміна Н. Формуємо творчу особистість // Управління школою. – 2008. – № 12. – С. 25–28.

10. Бабенко М. ФТЛ-сучасний навчальний заклад // Директор школи. – 2009. – № 40. – С. 1–16.

11. Турішева Л. Обдарований – це про що? Чи про кого? // Управління школою. – 2008. – № 16. – С. 27–31.

12. Сєдова Т. Цінність орієнтація педагогічного супроводу обдарованих учнів в освітньому середовищі гімназії // Управління школою. – 2009. – № 10. – С.17–23.

13. Волошинова О. Система роботи педагогічного колективу з обдарованими учнями // Управління школою. – 2009. – № 10. – С. 24–31.

14. Машошина Н. Выявление одаренных детей и создание условий для их развития и социальной адаптации // Педагогічна скарбниця Донеччини. – 2006. – № 2. – С. 76–78.

